

Formidlingshefte for ute-utstillingen om Henrik Wergeland og Camilla Collett: «Søsken i frihetskamp»

1.-4-trinn

Henrik Wergeland og Camilla Collett flyttet til Eidsvoll i 1817. Begge to ble forfattere med stort engasjement for urettferdighet i samfunnet.

Nå skal klassen få lære litt mer om Henrik Wergeland og Camilla Collett. Klassen går samlet og formidlingen ledes av en voksen. Det er fem søyler med plakater på begge sider, denne delen handler om Henrik Wergeland. I den ene enden er det tre andre plakater, disse handler om Camilla Collett.

Det er et lite manus til hver plakat, i tillegg til at det er lagt opp til dialog og samtale om de ulike temaene.

Vi har trukket fram noen mål fra læreplanen som er relevante for dette opplegget:

- gje døme på korleis menneske meiner ulikt, at møte mellom ulike menneske kan vere både gjevande og konfliktfylte, og samtale om empati og menneskeverd
- samtale om kvifor og korleis ein feirar 17. mai

Familie og barndom

Side 1.

Har dere hørt om Henrik Wergeland?

Henrik Wergeland kalte seg Grunnlovens storebror. Han var 6 år da faren hans var her på Eidsvoll for å skrive grunnlov. Henrik var veldig opptatt av 17. mai og Grunnloven.

Nå skal vi lære litt mer om Henrik-han var nemlig en morsom fyr!

Se på bildet. Her ser dere Henrik sitte og tenke. Hva tror dere han tenker på?

(Elevene titter på bildet og foreslår hva Henrik tenker på. Læreren peker på presten og den geipende jenta).

(Pek på presten). Se på han her! Hva tror dere han jobber som? Prest ja. Dette er pappaen til Henrik. Han var både prest og forfatter. Henrik ble etter hvert også både prest og forfatter, akkurat som faren sin. Og her er lillesøsteren hans, Camilla. Hun ble også forfatter da hun ble voksen- vi skal høre mer om henne etterpå.

Selv om Henrik utdannet seg til prest, var det dikter han jobbet mest som. Siden Henrik var så opptatt av 17. mai, skrev han en egen 17. mai-sang for barn; Smaaguttenes nasjonalsang. Skal vi synge den?

«Vi ere en Nation vi med,
vi Smaa, en Alen lange:
et Fædreland vi frydes ved;
og Vi Vi ere mange.
Vort Hjerter veed, vort Øje seer,

hvor godt og vakkert Norge er,
vor Tunge kan en Sang blandt fleer
af Norges Æressange». *(Gå til andre siden av søylen).*

Side 2.

Da Henrik var 9 år og lillesøsteren Camilla var 4 år, flyttet familien til Eidsvoll. På den tida fantes det hverken biler, tog eller fly. De reiste derfor med båt. Her ser dere en stor seilbåt fra den tida. Faren til Henrik hadde fått jobb som prest i Eidsvoll og de flyttet inn på prestegården. Ser dere elva her nede (*til høyre*)? Hvis man går langs den elva en stund, kommer man til Eidsvoll prestegård, men det skal ikke vi gjøre i dag ... Henrik hadde to søstre og to brødre. Her ser dere bilde av faren Nicolai og moren Alette.

Henrik var veldig glad i dyr. Hvilket dyr ser dere på plakaten? Sommerfugl ja, Henrik skrev dikt om sommerfuglen. Skal jeg lese det diktet?

«Den prektigkledde sommerfugl
Er fløyet fra guds hånd.
Han ga den gylne ringer
Og røde purpurbånd».

(Gå til neste søyle).

Naturens univers

Side 1

Jeg må si litt mer om Henrik og dyrene. Henrik var helt vill etter dyr og natur. Er dere glad i dyr og natur?

(Titt gjerne på bildet og se om det er noe barna liker der).

På rommet sitt samlet Henrik alle slags ting han hadde funnet i naturen. Han hadde to husdyr, en hest som het Veslebrunen og en hund som het Bella. Han var veldig opptatt av at man skulle oppføre seg fint mot dyra.

Kom så skal jeg lese et lite dikt om en snikende skapning.

(Gå til andre siden av søylen).

Side 2

Hva ser vi her? Slange ja. Henrik skrev om slangen:

«Med ildrødt øye, tungen kløvet
Huggormen frem av klippens rift
Seg sniker raslende i løvet
Vokt deg! Dens tann er full av gift».

(Gå til neste søyle).

Ungdomsforelskelser

Side 1

Da Henrik var ungdom, var han forelsket mange ganger. Kan dere telle hvor mange jentenavn han har skrevet på armen sin? Hva het de? Stella (som betyr «stjerne»), som dere ser øverst, var det navnet han brukte når han skulle skrive om alle de han var forelsket i. Da brukte han ikke de ordentlige navnene på jentene, men Stella.

Og hva annet er det bilde av på armen? Hjerte ja. Det banket nok ekstra hardt da han tittet på jentene han var forelsket i.

(Gå til andre siden av søylen).

Side 2

Til slutt møtte han Amalie, som han giftet seg med. Her ser dere et bilde av henne. Endelig var det noen som ble forelsket i han også. Han ga Amalie masse blomster og skrev mange dikt til henne.

Skal jeg lese litt fra et kjærlighetsdikt?

"Dengang du laa ved mit Hjerte, min Brud,
var det som Blomster sprang derifra ud».

Tenk det. Han følte at det kom blomster ut av hjertet hans fordi han var så forelsket!

(Gå til neste søyle).

Politikk og religion

Side 1

Oj, her var det mye dramatik! Hva ser dere bilde av?

Soldat, kanon, eksplosjon ... Henrik var av og til litt sint. Han mente nemlig det var mye urettferdighet i verden. Henrik var veldig opptatt av at alle skulle bli behandlet likt, at man skulle kunne si ifra hvis noe var urettferdig (ytringsfrihet) og at man skulle få lov til å ha den religionen man ville (religionsfrihet). Alt dette skrev han om, både i dikt og i aviser. Han var ikke redd for å si det han mente!

(Gå til andre siden av søylen).

Side 2

Da Henrik levde, fikk ikke alle lov til å ha den religionen man ville. Henrik likte godt Grunnloven, men regel nr. 2 likte han ikke. Der sto det nemlig at man ikke fikk lov til å tro på hva man ville. Han skrev et dikt om at man burde forandre regel, eller paragraf, nummer 2. Vil dere høre det diktet?

«Jeg tror vår grunnlov best på jord
Dog ei, at best er hvert et ord.
Således tror jeg for eksempel
at hver bør få velge fritt sitt tempel.
Man friest være må i tro
Derfor bør vi forandre paragraf 2».

(Gå til neste søyle).

Sosialt engasjement

Side 1

Her ser det ut som om Henrik har fått en idé! Hva tror dere han tenker på?

På bildet ser vi ei kirke, en moske, en synagoge (religionsfrihet), gulrot, potet, tannbørste, bøker ... Henrik var opptatt av at alle i landet skulle lære mer, for da ville man få et bedre liv

mente han. For eksempel kan vi se på tegningen både potet og en gulrot. Hvis man visste at man skulle spise sunn mat, ville man bli et sunt menneske. Og her ser dere tannbørste. På den tida Henrik levde visste man ikke at det var viktig å være renslig, sånn at man ikke ble syk. Eller at det er lurt å pusse tenner, slik at man ikke får hull. Henrik var opptatt av at alle skulle få kunnskap om sånne ting. Er ikke det fint?
(Gå til andre siden av søylen).

Side 2

Da Henrik ble voksen, flyttet han til Oslo. Der kjøpte han et lite område, rett ved slottet, slik at han kunne bygge seg et hus. På det området huset skulle bygges, var det masse stein. En dag hadde Henrik med seg kona si, Amalie, og venninna hennes, for å se på at arbeiderne sprengte bort steinen. Arbeiderne sang sanger mens de jobbet, og sangene inneholdt stygge ord. Dette likte ikke Amalie og venninna. Henrik skrev derfor en ny sang, uten stygge ord. Den het Nisser og dverge. Kan dere den? Vi kan synge første verset (*hvis dere ikke kan sangen, kan dere lese det*):

«Nisser og dverge bygger i berge;
men vi skal mine dem alle her ut.
Ti mens vi synger muntre i klynger,
sprenger vi berget i lufta med krutt».

Camilla Collett

Bilde 1

Her ser dere til Henrik Wergelands søster. Hun het Camilla. Hun giftet hun seg med en som het Jonas Collett, derfor heter hun Collett til etternavn-Camilla Collett.

Alle synes Camilla var veldig pen. Hun likte veldig godt å danse. Hva ser dere på bildet? (Her ser vi bilder fra selskapsliv, mat, teater, speil osv.). Selv om Camilla godt likte å danse og å være i selskap, hadde hun et sterkt ønske om å gjøre noe mer. Da Camilla levde, for 200 år siden, var det stor forskjell på hva jenter og gutter fikk lov til. Gutter fikk gå på skole og få seg jobb, jenter måtte jobbe hjemme. Gutter fikk si og mene hva de ville, jenter skulle være stille og rolige.

Synes dere det hørtet rettferdig ut? Nei! Og det var akkurat det Camilla også mente. Hun ville være smart, ikke bare pen. Vi går til neste bilde.

Bilde 2

Hva ser dere bilde av her? (Bøker, brev, Eiffeltårnet i Paris-hun reise til Paris med faren sin, knyttneve-kvinnesakstegn, hjerte med slange-Camilla var forelsket i en som het Sebastian, Colosseum i Roma-hun flyttet etterhvert til Italia, fjærpenn ...) Bildene viser at Camilla var interessert i mye mer enn bare å se pen ut. Hun ville skrive om ting som var urettferdig, og hun ville gjøre verden til et bedre sted for jenter og kvinner.

Avslutning

Nå har vi lært litt om både Henrik Wergeland og Camilla Collett, to søsken som ble forfattere. To forfattere som ikke var redd for å si ifra om ting som var urettferdig. Når det skjer urettferdige ting rundt oss, kan vi lære av dem slik at vi også tør å si ifra.